

IN MEMORIAM

**В ПАМЕТ НА
ПРОФ. Д.ИК.Н. МИХАИЛ ДИНЕВ
Дипломиран експерт-
счетоводител, регистриран одитор**

На 1 септември 2022 г. ни напусна доайенът на счетоводството, основателят на научната дисциплина „Одитинг“ в България, един от първите регистрирани одитори, с диплома № 0003 – проф. д.ик.н. Михаил Динев, д.е.с., регистриран одитор. С подчертан авторитет на учен и експерт в своята област той заслужи дълбоката почит на академичните среди и цялата професионална общност поради своя забележителен опит, блестящи идеи, съчетани с енергия, модерно мислене и дипломатичен подход.

Михаил Динев Петров е роден на 15 декември 1935 г. в град Ямбол. Завършил е специалност „Счетоводна отчетност“ във ВИИ „Карл Маркс“ (сега Университет за национално и световно стопанство – УНСС) през 1962 г. През 1968 г. придобива научната степен „доктор“ и „доктор на науките“ през 1985 г. Става доцент през 1974 г. и професор през 1986 г.

Носител е и на званията „почетен ректор“, „почетен професор“ и „заслужил професор“ на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) за изключителни заслуги за създаването и развитието на висшето училище.

Бил е ръководител на изследователска лаборатория „Методология и организация на контрола“ при УНСС (1984 – 1990 г.), ръководител на катедра „Общ и специализиран контрол“ при УНСС (1980 – 1993 г.), ръководител на катедра „Финансов контрол“ при УНСС (1995 – 2000 г.), декан на факултет „Финансово-счетоводен“ на УНСС (1999 – 2001 г.), ректор на три университета: на УНСС (1989 – 1990 г.), на Славянския университет (1997 – 1998 г.) и на ВУЗФ (2002 – 2005 г.).

Избран е за председател на Специализирания научен съвет към Висшата атестационна комисия и три мандата за член на Икономическата комисия към нея. Бил е ръководител на отдел в Комитета за държавен и народен контрол, началник на управление „Държавен финансов контрол“ в Министерство на финансите, зам.-министър и първи заместник-министър на финансите (1986 – 1990 г.), зам.-председател на ИНТОСАЙ (1989 г.), първият председател на Сметната палата (избран от Великото народно събрание през 1990 г.), председател на Института на дипломираните експерт-счетоводители (от 2004 до 2011 г.).

Той е първият главен редактор на списание ИДЕС, издаването на което датира от 1997 г., както и дългогодишен главен редактор на Годишника и на монографичните издания на ВУЗФ.

Удостоен е с орден „Стара планина“ втора степен за изключително големите му заслуги към Република България в областта на финансово-контролната система и по повод 75 години от рождението му.

Неговата биография е публикувана в „Кой кой е“ на американския биографичен институт. Повечето от неговите публикации са в библиографската справка на Конгресната библиотека на Вашингтон.

Проф. Динев е водил лекционни курсове по управленски контрол, одитинг, основи на счетоводството, финансово счетоводство, анализ на финансовите отчети и други. Има издадени над 300 публикации. Като особено значими се открояват следните негови книги:

- „Методи и модели за контрол и регулиране на икономическите системи“, С., 1973 г.;
- „Финансов контрол“, С., 1976 г. (в съавторство);
- „Икономически подход и икономически механизъм в извънпроизводствената сфера“, С., 1981 г.;
- „Стопански и финансов контрол“, С., 1981 г. (в съавторство);
- „Актуални проблеми на социалния контрол“, С., 1984 г.;
- „Теория и практика на държавния и народния контрол“, С., 1984 г. (в съавторство);
- „Социалният контрол и трудовият колектив“, С., 1985 г.;
- „Контрол и регулиране на икономическите системи“, С., 1986 г.;
- „Усъвършенстване на контрола в народното стопанство“, С., 1989 г. (в съавторство);
- „Одиторски контрол“, С., 1992 г. (в съавторство);
- „За същността и предмета на социалния контрол“, С., 1999 г.;
- „Контрол в социалното управление“, С., 1999 г.;
- „Обща теория на счетоводството“, С., 2000 г.;
- „Теория на счетоводството“, С., 2012 г.;
- „Контрол и регулиране в социалното управление“, С., 2015.

През целия си живот проф. Михаил Динев привличаше млади и амбициозни хора, които въвеждаше в перспективните области на икономиката. По време на житейския си път той е обучил значителен брой докторанти, които в момента заемат управленски позиции в академичните среди, в публичния и частния сектор.¹ Като университетски

---

¹ При търсене в националната база от данни COBISS+ се установяват следните регистрирани дисертации с научен ръководител проф. д.ик.н. Михаил Динев: Аврамов, Йосиф Аврамов. Проблеми на бюджетния контрол в Република България, 1998; Асафау, Нъгат. Организационно-

преподавател наблягаше на научната теория. Една от любимите му фрази беше „няма нищо по-практично от една добра теория“. Твърдеше, че „финансовото и икономическото израстване, увеличаването на благосъстоянието на индивида трябва да върви редом с духовното и културното му израстване“.

Може да се твърди, че с разработките на проф. Михаил Динев от 70-те години на ХХ в., както и на неговите последователи, се поставят основите на нова школа за контрола², която има следните характеристики:³

1. В нея се обосновава концепцията за контрола като обществено отношение и като функция на социалното управление в различните му нива. Именно това позволява синтезираното обхващане на всички необходими контроли за функционирането на системите. В това отношение е важно да се има предвид предложението на проф. Михаил Динев, отправено в Народното събрание през 2010 г. – трябва да има обща методология на всички форми на контрола.⁴

2. В нея концепцията за контрола се разглежда като вграден елемент в кибернетично функциониращата система за управление. По този начин контролът обхваща целия процес, включително неговото протичане.

3. В нея контролът се разглежда като функция, а не само като структура или организация. Така, за сметка на неговата санкционна характеристика, се набляга на изследователския му процес.

икономически проблеми на управлението на промишлеността в Демократична република Етиопия, 1990; Атанасов, Емил Асенов. Контрол на екологичния риск в търговските банки, 2004; Вайсилова, Емилия Георгиева. Счетоводен анализ на експлоатационните разходи в железопътния транспорт, 2011; Василев, Васил Антонов. Усъвършенстване организацията на управлението на стопанския металургичен комбинат „Кремиковци“: цели, функции, структура, 1981; Вейсел, Али Али. Методи за прилагане на аналитични одитни процедури при одит на предприятие, 2011; Въткова, Даниела Петрова. Методологически основи и специфични особености на одита в малките предприятия, 2004. Димов, Олег Йорданов. Методологически проблеми на обмיתяването в контрола, 2006; Динев, Димитър Петров. Одитинг на дейността на държавните организации, 1999; Дончев, Тома Маринов. Контрол върху ефективното използване на средствата от ЕС при разширена децентрализация на тяхното управление, 2011; Златарева, Катя Райкова. Методи и модели за диагностичен и прогностичен счетоводен анализ на корпорацията, 2009; Любецка, Йорданка Георгиева. Проблеми на усъвършенстването на счетоводната методология за дейностите с нестопанска цел в условията на данъчната реформа в България, 2006; Младенов, Петър Иванов. Митническият контрол по река Дунав в границите на НРБ, 1988; Пашоли, Алкета Павли. Методически, методологически и приложни аспекти на финансовия одит и възможностите за неговото усъвършенстване в Р. Албания, 2010; Станева, Валентина Илиева. Счетоводна политика в управлението на транспортната фирма, 2011; Христова, Лилия Георгиева. Програмно-целева организация на контрола, 1989; Ценова, Евгения Василева. Организационно-методологически проблеми на общия контрол в отрасъла на транспорта, 1989; <https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/bib/search/advanced> [дата на достъпа: 22.11.2022 г.].

² От лат. *schola* – направление в областта на науката, изкуството, музиката, което се отличава със своите методи, вж. Речник на чуждите думи в българския език. София, БАН, 1982, с. 998.

³ Вж. Вейсел, А. За някои проблеми на съвременните концепции за контрола и тяхното решаване (през призмата на школата на проф. Михаил Динев), доклад, Единадесета международна научна конференция на младите учени, на тема „Икономиката на България и Европейския съюз – конкурентоспособност и иновации“ (сборник доклади), УНСС, София, 15 декември 2015 г., ISBN: 978-954-8590-35-8, с. 181 – 189.

⁴ Стенограми от пленарни заседания на 42-ро Народно събрание на Република България, четвъртък, 7 октомври 2010 г., <http://www.parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/225/steno/ID/1824> [дата на достъпа: 30.09.2015 г.].

4. В школата на проф. Михаил Динев се обръща особено значение на установяването на очакваното състояние, което се представя като елемент на контролната функция. То включва изследване на условията, установяване на възможните отклонения от целите, въздействие върху причините и други.

5. Във всяка една теория на контрола се обръща внимание на съпоставката между нормата (стандарта) и фактическото състояние. Характерното за школата на проф. Михаил Динев обаче е акцентът върху диагностиката, защото целта е да се установи трайната устойчивост, а не случайното изменение. Това става чрез наблюдение и изследване на характерните признаци, които определят състоянието на дадена система. Подобно на диагностиката в медицината определени признаци се определят като симптоми, а съвкупността от симптоми – като синдром.

Проф. Михаил Динев винаги е мислил перспективно, с поглед към възможните бъдещи изследвания, например за систематичен, стратегически, дистанционен, ситуационен и други форми на контрола. Те все още не са развити в съвременните концепции и могат да бъдат обект на научни изследвания през следващите десетилетия.

Поклон пред светлата му памет!

**проф. д-р Али Вейсел, д.е.с., рег. одитор –
член на Редакционния съвет на списание
ИДЕС**